

Γλωσσολογία και Διδασκαλία της Γραμματικής
στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια
Εκπαίδευση

---

*Ευγενία Μαγουλά
Θανάσης Μιχάλης*

Διδασκαλία της γραμματικής στην υποχρεωτική εκπαίδευση

- **Παραδοχές**

- ✓ *Επιστημονική γραμματική* = περιγραφή των δομικών συστημάτων συγκεκριμένης γλώσσας βάσει καθορισμένης γλωσσολογικής σχολής
- ✓ *Παιδαγωγική γραμματική* = περιγραφή των δομικών συστημάτων συγκεκριμένης γλώσσας προορισμένη για διδακτικούς σκοπούς και μαθητές (φυσικούς ή μη φυσικούς ομιλητές) συγκεκριμένης ηλικίας
- ✓ *Σχολική γραμματική* = εγχειρίδιο διδασκαλίας της γραμματικής συγκεκριμένης γλώσσας

Ζητήματα για συζήτηση και έρευνα

- **Αμφιμονοσήμαντη σχέση / αντιστοίχιση επιστημονικής και παιδαγωγικής γραμματικής;**
  - ✓ Ταύτιση της παιδαγωγικής γραμματικής με συγκεκριμένη γλωσσολογική σχολή; Αν ναι, με ποια;
  - ✓ Στοχοθετικός και μεθοδολογικός εκλεκτικισμός της παιδαγωγικής γραμματικής; Δηλαδή, επιλογή στοιχείων από διαφορετικές σχολές;
  - ✓ Και αν ναι, από ποιες; Πέρα από τα δομιστικά και τα λειτουργικά πρότυπα γραμματικής περιγραφής έχει γίνει μεγάλη συζήτηση για την αξιοποίηση στοιχείων της γενετικής και της γνωσιακής γραμματικής: κρίνεται σκόπιμη η συζήτηση και η έρευνα για τα ζητήματα αυτά.
  - ✓ Απουσία ρητής διδασκαλίας της γραμματικής; Συναγωγή των μορφοσυντακτικών δομών και κανόνων από τους μαθητές σε επίπεδο διαίσθησης;

Ζητήματα για συζήτηση και έρευνα

- *Ποια «επίπεδα γραμματικής ανάλυσης» κρίνεται σκόπιμο να περιλαμβάνει μία παιδαγωγική γραμματική;*
  - ✓ Μόνο τη μορφολογία και τη σύνταξη;
  - ✓ Και τη φωνολογία; Και σε ποιο βαθμό; Και σε ποιες βαθμίδες;
  - ✓ Πότε ξεινάει η διδασκαλία της γραμματικής του κειμένου; Ποιες είναι οι διαστάσεις και το περιεχόμενό της; Με ποια πρότυπα αντίστοιχης επιστημονικής γραμματικής συνδέεται;

Ζητήματα για συζήτηση και έρευνα

- *Ορολογία της παιδαγωγικής γραμματικής: βασικό ζητούμενο η αναζήτηση και η εύρεση κοινής γραμμής μεταξύ των γλωσσολόγων*
- ✓ *Ταύτιση ή διαφοροποίηση της μεταγλώσσας παιδαγωγικών και επιστημονικών γραμματικών; Δηλαδή, χρησιμοποιούν οι επιστημονικές και οι παιδαγωγικές γραμματικές τα ίδια κριτήρια στη διαμόρφωση της ορολογίας τους; Π.χ. σαφήνεια, διαύγεια, απλότητα / αποφυγή απατηλής απλότητας, περιγραφική εγκυρότητα, γενικευσιμότητα / παραγωγικότητα; Τι γίνεται με το κριτήριο της οικειότητας, δηλαδή με τη χρήση γνωστής και τετριμμένης ορολογίας στους εκπαιδευτικούς και το κοινό, όπως οι ρηματικοί χρόνοι, οι δευτερεύουσες προτάσεις, οι πτώσεις κ.λπ.;*
- ✓ *Ποια ορολογία της επιστημονικής γραμματικής κρίνεται σκόπιμο να αποφύγει η παιδαγωγική; Π.χ. Θα κρατήσει και το συμπλήρωμα και το αντικείμενο; Θα εσιτιάσει στους θεματικούς / σημασιολογικούς ρόλους ή θα εντάξει στο διδακτικό περιεχόμενο και τις συντακτικές σχέσεις; Θα γίνει λόγος για την τροπικότητα; Είναι δυνατό να συζητηθεί η χρήση όρων, όπως παρεμφατικότητα, φ-χαρακτηριστικά, μετακίνηση, περιορισμοί αλλά και υπερτμηματικά στοιχεία, κανόνες συνεισφοράς, όπως και για αναπαραστατική, διαπροσωπική και κειμενική μεταλειτουργία κ.λπ.;*

Ζητήματα για συζήτηση και έρευνα

- *Ορολογία της παιδαγωγικής γραμματικής: βασικό ζητούμενο η αναζήτηση και η εύρεση κοινής γραμμής μεταξύ των γλωσσολόγων*
- ✓ Ταύτιση ή διαφοροποίηση της ορολογίας μεταξύ διαφορετικών εκπαιδευτικών βαθμίδων;
- ✓ Η αποφυγή εξεζητημένης ή και κάθε μορφής ορολογίας και απλή περιγραφή φαινομένων και σχέσεων;

Ευχαριστούμε θερμότατα για την προσοχή σας